

Πρόσωπα

Έργα και ημέρες

ΚΑΤΙΑ ΓΕΡΟΥ

Της Άννας - Μαρίας Ταμπούρλου

Η Κάτια Γέρου είναι μία από τις σημαντικότερες ηθοποιούς της ελληνικής σκηνής που έχει πλουτίσει με πολλούς ρόλους και σπουδαίες ερμηνείες την θεατρική μας ζωή. Αγαπημένη μαθήτρια του Κάρολου Κουν και του Γιώργου Λαζάνη, η επί δεκαετίες ιέρεια του Θεάτρου Τέχνης, παραμένει μια αφοσιωμένη εργάτρια του θεάτρου τόσο από τη σκηνή όσο και από την έδρα της διδασκαλίας της τέχνης της.

Αρχικά αποφασίσατε να σπουδάσετε Νομική. Πώς; Από αγάπη; Διότι ήθελα να γίνω πολεμική ανταποκρίτρια σαν την Αριάνα Φαλάτσι που ήταν τότε το είδωλο της εποχής, και σκέφτηκα ότι η Νομική ήταν η πιο σωστή επιστήμη για να γλιστρήσω στην πολεμική ανταπόκριση. Καθ' οδόν, είχα μια τυχαία εμπειρία στο θέατρο, καθώς είχα πάει στο Θεατρικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών που στη μεταπολίτευση ήταν πολύ δραστήριο και έκανε παραστάσεις και πήγα, μόλις έφυγα από το Αγρίνιο, για να καλλιεργηθώ, να μορφωθώ. Εκείνα τα χρόνια ήταν ό,τι μπορούσε να πάρει ο καθένας από το σχολείο και μετά, το χάος. Κι έτσι έγινε. Πήρα μέρος σε μια θεατρική παράσταση, στον Κύκλο με την Κιμωλία, έπαιξα τον ρόλο της Γκρούσας, και ένοιωσα ότι αυτό ήταν κάτι που ίσως και να μου άρεσε.

Τι ήταν αυτό που σας έκανε να ασχοληθείτε με το Θέατρο; Θα μπορούσατε να κάνετε κάποια άλλη δουλειά; Νομίζω θα μπορούσα να είχα κάνει κάτι άλλο. Σίγουρα. Ξέρεις, εγώ λέω ότι η κάθε δουλειά έχει ένα κομμάτι που αγγίζει τα όρια της αποστολής. Ό,τι δουλειά κι αν έκανα, θα της αφοσιωνόμουν. Έτυχε να διαλέξω το Θέατρο, και αφοσιώθηκα σε αυτό.

Αποφασίσατε να δώσετε εξετάσεις στη Δραματική Σχολή του Θεάτρου Τέχνης. Για ποιο λόγο επιλέξατε το Θέατρο Τέχνης, και όχι το Εθνικό Θέατρο; Τυχαία έγινε, μόλις είχα έρθει από επαρχία και δεν ήξερα καθόλου, δεν είχα δει ποτέ μου θέατρο... Και μου είπαν κάποιοι φίλοι ότι μια πολύ καλή είναι η σχολή του Θεάτρου Τέχνης. Και τους άκουσα. Και πήγα. Ντουγρού.

Είχατε την ευκαιρία να σας διδάξει υποκριτική το ιερό

τέρας του Θεάτρου, ο Κάρολος Κουν. Πώς ήταν σαν άνθρωπος; Πώς ήταν στην δουλειά του; Ήταν ένα κράμα αυστηρότητας και τρυφερότητας. Εγώ θεωρώ ότι αυτό είναι το σωστό κράμα, και του δασκάλου και του σκηνοθέτη. Ζητούσε από εμάς τα αδύνατα, και πολύ γρήγορα στην πρόβα, κι αυτό, ενώ στην αρχή μάς τρομοκρατούσε, μετά, σιγά – σιγά με τα χρόνια, καταλάβαμε όλοι, ο καθένας με τον χρόνο του, ότι είναι μεγάλη τιμή ένας δάσκαλος ή ένας σκηνοθέτης να ζητάει από σένα πάρα πολύ δύσκολα πράγματα. Το κάνει προφανώς γιατί πιστεύει ότι έχεις δυνατότητες να το κάνεις, όχι για να σε βασανίσει. Έτσι, λοιπόν, οι πρόβες με τον Κάρολο Κουν ήταν αυτό που λέμε εμπειρία ζωής. Δηλαδή, ότι έκαναν από κει και πέρα, ότι σκέφτηκα, σε ότι δούλεψα, στηρίζόταν πάντα στις βασικές αρχές που πήρα από εκεί. Και από τον Κουν, και από τον Λαζάνη, με τον οποίο δούλεψα πολύ περισσότερο. Έχει να κάνει με το ότι μας έδωσαν να καταλάβουμε ότι αυτό το επάγγελμα δεν έχει ταβάνι. Δεν σταματάει πουθενά. Όσο καλά και να κάνεις κάτι, υπάρχει ακόμα καλύτερο την επόμενη φορά. Αυτό με το οποίο παλεύουμε όλοι οι ηθοποιοί, την ανισότητα και τη φυσικότητα, το να λέμε τα λόγια του ρόλου σαν να είναι δικά μας, το να μη στερούμε από το κείμενο τις άπειρες αποχρώσεις που έχει ο καθημερινός ανθρώπινος λόγος. Το να μην μπαίνουμε σε σχήματα, ότι στο θέατρο μιλάμε κάπως αλλιώς από ότι μιλάμε στην πραγματικότητα. Το να ψάχνουμε τον συγγραφέα και την εποχή του, και τα πάντα μέχρι τέλους αυτά τα έμαθα από τους δασκάλους μου εκείνα τα πρώτα χρόνια.

Εκτός από ηθοποιός, είστε και δασκάλα υποκριτικής. Διάδασκετε με τις μεθόδους που διδάχθηκατε από τον Κουν και τον Λαζάνη; Αυτό εξελίσσεται έτσι κι αλλιώς, και ο καθένας ακολουθεί τον δικό του τρόπο. Και όλη η ιστορία δασκάλου – μαθητή, κατά την γνώμη μου, είναι αυτό: δεν ακολουθείς τυφλά αυτό που διδάχτηκες. Το εξελίσσεις, το αλλάζεις, και αυτός που θα έρθει μετά από σένα, η επιθυμία σου είναι να κάνει το ίδιο. Δεν υπάρχει δηλαδή ένα είδος Βίβλου που το ακολουθεί κανείς, δεν είναι φυσική – χημεία, δεν είναι μαθηματικά, δεν είναι αιώνιοι νόμοι που δεν αλλάζουν με τίποτα.

Αμέσως μόλις τελειώσατε τη Σχολή, παιίζατε την Κασσάνδρα στην Επίδαιο. Πώς νοιώσατε; Και πάλι ήταν μια εμπειρία που με καθόρισε στα επόμενα χρόνια γιατί ήταν ένα απίστευτα δύσκολο πράγμα, και δεν είχα προλάβει στα τρία χρόνια της Σχολής να δουλέψω το σώμα, τη φωνή, την προσέγγιση των ρόλων, κι έτσι ήταν μια θάλασσα βαθιά και φουρτουνιασμένη, στην οποία εγώ έπρεπε να επιπλεύσω πάνω στη μικρή σχεδία της τριετούς φοίτησής μου στη Σχολή, αλλά βέβαια είχα την βοήθεια και την συμπαράσταση και την καθοδήγηση του Kouν σ' αυτό. Ήταν πολύ δύσκολο και πολύ συγκινητικό το να βρίσκεσαι ξαφνικά με το καλημέρα σας απέναντι σ' έναν τέτοιο ογκόλιθο όπως είναι η αρχαία τραγωδία και ο ρόλος της Κασσάνδρας, ο οποίος είναι πολύ ιδιαίτερος και πολύ δύσκολος.

Άρα για να σας δώσει αυτόν τον ρόλο ο Kouν, πίστευε σε εσάς. Ναι, είχα αυτή την τύχη. Φαντάζομαι πως ναι, αλλιώς δεν είχε λόγο να το κάνει. Θα καταστρεφόταν όλη η παράσταση αν έβγαινε μια Κασσάνδρα που δεν θα ανταποκρινόταν στις προσδοκίες του.

Ποιες άλλες παραστάσεις σας θεωρείτε σταθμούς; Αν θεωρείτε. Το αν θεωρείτε είναι σωστή παρένθεση που κάνεις, γιατί αυτό το Ήταν όλοι τους παιδιά μου, ο τίτλος, εγώ τον ενστερνίζομαι απόλυτα. Ακόμα και σε πράγματα στα οποία δεν πέτυχα αυτό που ήθελα, και ήμουν μέτρια έως κακή, τα αγαπώ πολύ γιατί ήταν ένα ταξίδι, το οποίο ταξίδι είχε δυσκολία στη διαδρομή, και στο τέλος δεν έφτασα εκεί που είχα σημειώσει στην ατζέντα μου ότι ήθελα να φτάσω, έφτασα παραδίπλα. Σαφώς όμως υπάρχουν ρόλοι που τους... με μάθανε πράγματα, κάπως περισσότερο. Άλλα πραγματικά, δεν μπορώ να διαλέξω. Έτσι κι αλλιώς αγαπώ πολλά και διαφορετικά είδη. Αγαπώ τη φόρμα του καμπαρέ και τις τρεις – τέσσερις φορές που δούλεψα σ' αυτό, μου είναι κάτι πολύ αγαπητό και το επιστρέφω στη μνήμη μου. Αγαπώ τη Τζούλια, τη Μάσα, τη Μπλανς Ντυμπουά, τη

«Μίνη η αθώα» του Μάσσιμο Μποντεμπέλλι, που ανέβηκε το 1991 στο Θέατρο Τέχνης, σε σκηνοθεσία Γιώργου Λαζάνη

Μίνη την Αθώα, την Τζελσομίνα από το La Strada που έκανα πρόσφατα πριν δυο χρόνια, το ρόλο της Βαρβάρας από τους Παραθεριστές του Γκόρκι... Αγαπώ πολλούς ρόλους. Η Κασσάνδρα με έχει σημαδέψει γιατί έκανα τρεις Κασσάνδρες σε τρεις διαφορετικές παραστάσεις: στην Ορέστεια με τον Kouν, στις Τρωάδες με τον Kouν, και στις Τρωάδες με τον Λαζάνη.

Λέγεται ότι είστε μακράν η καλύτερη ηθοποιός που ενσάρκωσε την Μπλανς Ντυμπουά. Πώς το εξηγείτε αυτό; Πρώτη φορά στη ζωή μου το ακούω αυτό. Ναι; Ίσως γιατί πολλές φορές στ' αυτιά μας φτάνουν τα άσχημα πράγματα, κι έτσι αυτό είναι πολύ γλυκό και παρηγορητικό. Εγώ έχω πρόσβαση μάλλον στις κακές κουβέντες, παρά στις καλές. Είναι πολύ αιγαπητός ρόλος, και για μένα είναι αυτό που λέγαμε πριν, ότι οι ρόλοι είναι γραμμένοι από ανθρώπους για ανθρώπους. Η Μπλανς είναι τόσο διαυγής και τόσο κρυστάλλινη. Με την πρώτη ανάγνωση έχεις τόσο καθαρό πορτραίτο αυτού του ευάλωτου, εύθραυστου ανθρώπου, που τον ρίχνει η ζωή στα σκοτεινά κομμάτια, παλεύει για να μην πνιγεί, και στο τέλος, η υγιής κοινωνία γύρω – γύρω, την μπαγλαρώνει, και την πάει σε άσυλο. Αυτό που μας δυσκολεύει πάρα πολλές φορές εμάς τους ηθοποιούς είναι τα κλισέ που έχουμε να αντιμετωπίσουμε, που έχουν κολλήσει σαν στρείδια πάνω τους ρόλους, και πρέπει να πάρεις ένα μικρό σουγιά και να αρχίσεις να τα ξύνεις για να βγει από κάτω το περίγραμμα. Το πραγματικό περίγραμμα, και όχι το παραμορφωμένο. Για μένα η Μπλανς, από την πρώτη ανάγνωση, δεν ήταν η κυρία με τις πούδρες που καμωνόταν κάτι. Τίποτα δεν καμωνόταν. Η Μπλανς είναι μία απόλυτη ειλικρίνεια. Χρησιμοποιεί τα κλασσικά ψέματα που χρησιμοποιούμε όλοι όταν δεν θέλουμε να πούμε πράγματα που ντρεπόμαστε γι' αυτά ή μας πληγώνουν. Αυτό δεν υπάρχει άνθρωπος στον κόσμο που να μην το κάνει. Άλλα η Μπλανς πέρασε ως αυτή η περιέργη, που μιλάει κάπως. Που το βρίσκω τόσο λάθος. Έχει μία ωμή ειλικρίνεια. Είναι ένας σπαρακτικός ρόλος. Άλλα από όλους αυτούς τους ρόλους και ποιος δεν είναι;

Πώς αισθάνεστε που είστε μία από τους κληρονόμους του Θεάτρου Τέχνης; Αυτό δεν το έχω νοιώσει ποτέ. Θεωρώ ότι κληρονόμοι του Θεάτρου Τέχνης είναι όλες αυτές οι χιλιάδες εργαζόμενοι που πέρασαν από κει. Ή μάλλον από αυτούς, αυτοί που το αγάπησαν και το τίμησαν και το αναφέρουμε στα χρόνια, και κληρονόμοι είναι οι θεατές του. Εγώ νοιώθω βαθειά ευγνωμοσύνη που ξεκίνησα εκεί, που δούλεψα εκεί επί σειρά ετών, και που παρακολουθώ τώρα το «Θέατρο Τέχνης» να συνεχίζει μέσα σε τόσο αντίξοες συνθήκες, χωρίς να χρωστάει, μην έχοντας μισό ευρώ σαν βοήθεια ή σαν επιχορήγηση, να έχει δύο σκηνές, δεκάδες παραστάσεις, και θεωρώ ότι το «Θέατρο Τέχνης» δίνει αυτή τη στιγμή σε όλη την επικράτεια ένα μάθημα επιβίωσης: πώς μπορεί κανείς, με την φλόγα της ψυχής των ανθρώπων, να συνεχίζει. Εις πείσμα των πάντων. Βέβαια, κάποια στιγμή, γύρω στο 2000, κινδύνεψε να κλείσει γιατί είχε κάποια χρέη, όχι τρομερά, στο I.K.A. Φυσικό δεν είναι, μετά από εξήντα χρόνια ιστορίας, με εκατοντάδες εργαζόμενους το χρόνο, να κάνει κι αυτό το θέατρο κάποια χρέη; Εκεί, λοιπόν, κόντεψε να κλείσει, κι όλοι λέγαν τι ντροπή, να χρωστάει το Θέατρο Τέχνης

και να κλείσει. Και μετά αντιληφθήκαμε όλο έκπληξη, όλοι εμείς που ήμασταν εκεί και είχαμε αγγίξει, είχαμε πιάσει πάτο από την στεναχώρια μας για την αντίξοη συνθήκη που περνούσε το αγαπημένο μας θέατρο, αντιληφθήκαμε εμβρόντητοι, ότι χρωστούσε όλη η ελληνική επικράτεια. Αυτό το πογκρόμ που υπέστη το θέατρο εκείνη την εποχή δεν το ξεχνώ. Μπορείς να βρεθείς στο πιο δημιουργικό μέρος του κόσμου και να μάθεις πράγματα που να σε κρατούν μάχιμο και ακμαίο για μια ζωή. Αυτή είναι η κληρονομιά που νοιώθω εγώ. Η κληρονομιά μου απ' το Τέχνης.

Όταν δουλεύετε έναν ρόλο, πώς τον προσεγγίζετε; Προσπαθώ να μην παραλείπω, να μην κάνω άλματα πάνω από τα βασικά βήματα έναρξης μιας μελέτης. Επειδή τώρα έχω μια ευχέρεια... Έλεος δηλαδή, αν δεν είχα και μια ευχέρεια μετά από τόσα χρόνια εργασίας. Είναι εύκολο να παραλείψει κάποιος με γνώσεις τα πρώτα βήματα. Εκεί που φτιάχνεις μια υποτυπώδη παρτιτούρα. Εκεί που χτυπιέμαι και λέω στα παιδιά στις σχολές άκου τον συμπαίκτη σου. Όταν ξέρεις, αμέσως φαντάζεσαι πώς απαντάει ο ρόλος σου. Όλη η ιστορία είναι στην υπομονή και να κάτσεις σαν πρωτοετής την ώρα που ο συμπαίκτης σου μιλάει, πραγματικά να τον ακούσεις, πραγματικά να επεξεργαστείς αυτό που σου λέει και να πληροίς σε σκέψεις και συναισθήματα. Αυτό προσπαθώ να κάνω πια. Γιατί όλα τα άλλα, τις αποχρώσεις, τις ποικιλίες, τα δεύτερα και τρίτα επίπεδα που έρχονται σιγά – σιγά, το να ενώσεις τα κομμάτια ώστε να αποκτήσεις μια ρευστότητα, όλα αυτά τα κάνουμε όλοι. Τα πρώτα βήματα για μένα είναι σημαντικά και να μην τα παραλείπω, και πάντοτε το θυμίζω στον εαυτό μου.

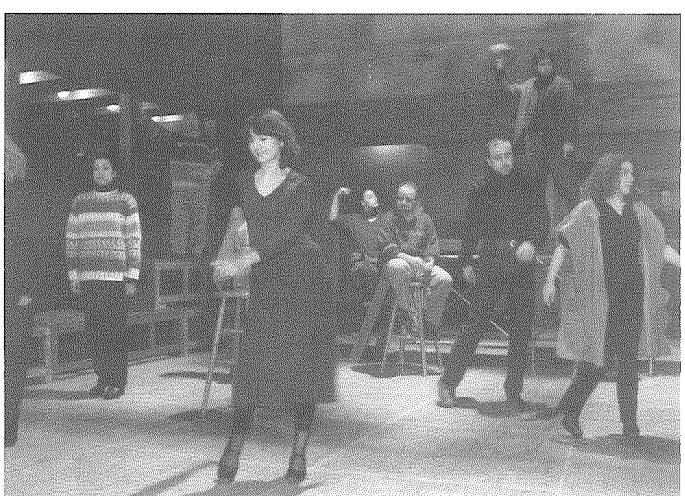
Με ποιον ρόλο ταυτιστήκατε; Τους ρόλους μου τους αγαπώ πολύ, τους λατρεύω, γιατί είναι τα παιδάκια μου και είναι αυτό το κομμάτι που με απασχολεί πέντε μήνες τον χρόνο, λόγω προβών και παραστάσεων, αλλά ποτέ δεν ταυτίστηκα. Έτσι κι αλλιώς, αυτό που λέω και καμιά φορά στα παιδιά στη σχολή που με ρωτούν Μα η ταύτιση αυτή είναι υγιής; Η ταύτιση που έχουμε με τους ρόλους μας. Απαντώ ότι κανείς Οθέλλος δεν έπνιξε επί σκηνής καμιά Δυσδαιμόνια, επειδή ταυτίστηκε με τον ρόλο του. Τι μας αποδεικύει αυτό; Ότι ταυτίζόμαστε τόσο, όσο. Πάντα υπάρχει η γνώση ότι είμαι μπροστά στα μάτια ανθρώπων και κάνω μια εργασία. Άλλο να χαθείς μέσα σε μία φράση, μέσα σε μία σκέψη του ρόλου, να σταματήσεις να μιλάς, να περάσει από το μυαλό σου την ώρα που λες αυτή τη φράση κάτι που σε καμιά άλλη παράσταση δεν πέρασε. Αυτό είναι μια πολύπλοκη διαδικασία, αλλά να χαθείς και να νομίζεις ότι τάχα εσύ κι αυτός είστε ένα πρόσωπο, στο δίωρο μιας παράστασης αυτό δεν συμβαίνει, και δεν συμβαίνει πάλι καθόλου, κατά την γνώμη μου, και όταν τελειώνει η παράσταση. Το ότι εγώ τώρα χάθηκα, έγινα η Μπλανς. Σώπα τώρα. Θα είχαμε κλειστεί σε άσυλο αν είχαμε ταυτιστεί με την Μπλανς. Η Μπλανς δεν την γλίτωσε. Οι ηθοποιοί που παίζουν την Μπλανς την γλιτώνουν.

Σας έχει διοθεί ποτέ ρόλος με τον οποίο δεν μπορέσατε να ταυτιστείτε; Και, αν ναι, πώς τον προσεγγίσατε; Οους, οι μισοί τουλάχιστον. Πάρα πολλοί. Μα είναι πολύ δύσκολη δουλειά, πολύ δύσκολη. Είναι δύσκολη δουλειά, εάν έχεις την φιλοδοξία ο θεατής να ξεχνά ότι είσαι ηθοποιός, και να ξεχνιέται στην ανταλλαγή που γίνεται επί σκηνής, και να θε-

ωρεί ότι τούτοι οι άνθρωποι εκείνη τη στιγμή δεν είναι ηθοποιοί ενός θιάσου. Είναι ο Άμλετ, και είναι η Σόνια, και είναι ο Βάνιας, και να παρακολουθεί τα πάθη τους, και τα βάσανά τους, και αυτά που συμβαίνουν. Αυτό, είναι δύσκολο από μόνο του. Και έτσι, πάρα πολλές φορές έχω δυσκολευτεί για να βρω την όποια αυθεντικότητα σε οποιονδήποτε ρόλο. Και δεν την βρίσκω πάντα.

Τι σημαίνει να έχεις αφιερώσει τη ζωή σου στη σκηνή; Όλη η ιστορία είναι η αφοσίωση. Και ξέρεις, δεν αφοσιώνουμε την ζωή μας, αφοσιώνουμε το κομμάτι το επαγγελματικό. Η ζωή πάει δίπλα, πάει μαζί με αυτό. Να σου πω κάτι άλλο. Οι άνθρωποι που αγαπήσαμε, που άλλοι ζουν, άλλοι έχουν πεθάνει πριν από χίλια χρόνια, ανάλογα με το ποιες είναι οι αγάπες του καθενός μας, αφιερώθηκαν σε κάτι. Το θέμα της αφιέρωσης, της αφοσίωσης σε έναν τομέα, είτε είναι τέχνη είτε είναι επιστήμη είτε διδασκαλία είτε είναι οοτιδήποτε, είναι σπουδαίο κομμάτι, γιατί σου δίνει κι έναν στόχο στη ζωή. Και για να σ' το απλοποιήσω ακόμα πιο πολύ, και η αφοσίωση στο να κάνει κανείς τα παιδιά του, να τα μεγαλώσει σαν σωστούς ανθρώπους, είναι πάλι μία αφοσίωση. Ο τρόπος που προσεγγίζετε τους ρόλους σας είναι πολύ ειλικρινής και βαθιά ανθρώπινος. Είστε έτσι και στην πραγματική σας ζωή; Αφήνετε στο συναίσθημά σας περιθώρια ελευθερίας έκφρασης ή λειτουργείτε βασιζόμενη στην λογική; Και στη ζωή είμαι παρορμητική, απλώς με τα χρόνια, στη ζωή, προσπαθώ αυτό να το εμποδίσω λίγο, και να είμαι λιγότερο έρμαιο των περιστάσεων. Με τα χρόνια, προσπαθώ. Και καμιά φορά, όταν δουλεύουμε με τον Κυριάκο Κατζουράκη – το γράφω και στο βιβλίο αυτό – σε ρόλους που είναι ευάλωτοι και εκτεθειμένοι, ενώ εγώ με τα χρόνια σκληραίνω και φτιάχνω μια ασπίδα προστασίας απέναντι στα πράγματα που με ενοχλούν, μου λέει Γύρνα πίσω, τότε που δεν ήσουνα τόσο περιφρουρημένη, για να βρεις αυτό που χρειάζεται ο ρόλος σου. Ναι, η εποχή της αθωότητας έχει περάσει ανεπιστρεπτή. Αυτό είναι το μόνο σίγουρο. Καμιά φορά όμως, όταν σκάει μύτη, είναι καλό. Γιατί στο θέατρο, αυτό που μας έλεγε ο Λαζάνης, ο δάσκαλός μας, το θέατρο είναι συμπύκνωση χρόνου. Μέσα σε δυο ώρες, περνάει μια ζωή ολόκληρη. Εάν το κάνεις με τσιγγούνικο τρόπο, δεν θα καταλάβει κανείς. Πρέπει να ακολουθείς την παρτιτούρα. Λεπτό το λεπτό αλλάζουν οι σκέψεις και τα συ-

«Happy End» των Ντόροθι Λέγν - Μπέρτολντ Μπρεχτ, που ανέθηκε στο Θέατρο Τέχνης - Φρυνίχου το 1996 σε σκηνοθεσία Γιώργου Λαζάνη

ναισθήματα, λεπτό το λεπτό. Αυτό. Αυτό σημαίνει γενναιοδωρία. Στη ζωή ας είμαστε τσιγκούνηδες, στη σκηνή πρέπει να είμαστε γενναιόδωροι.

Είστε δασκάλα υποκριτικής στο Θέατρο Τέχνης. Στο Θέατρο Τέχνης και στη σχολή Θεοδοσιάδη εδώ και έξι – επτά χρόνια, σε δύο σχολές.

Πώς νιώθετε που διδάσκετε σε νέους ανθρώπους την τέχνη της υποκριτικής; Μου αρέσει, το αγαπώ. Καμιά φορά γκρινάζω πριν ξεκινήσω για το μάθημα λέγοντας πόσο θα θέλα να 'χα αυτές τις ώρες να κάνω κάτι... Να διαβάσω κάτι, να γράψω πέντε αράδες για ένα πρότζεκτ, να κάνω κάτι δημιουργικό εννοώ. Προσωπικό δημιουργικό. Δηλαδή, μέσα μου διεκδικώ εγωιστικά έναν χρόνο προσωπικό, που λιγοστεύει. Άλλα όταν πάω εκεί, το ξεχνάω.

Κλείνετε περισσότερα από τριάντα χρόνια στη σκηνή, κι όμως παραμένετε αειθαλής: παίζετε σε παραστάσεις, διδάσκετε νέους ηθοποιούς. Ποιο είναι, τελικά, το μυστικό της διάρκειας στην εφήμερη τέχνη του θεάτρου; Κοίτα να δεις, εμένα το μυαλό μου καθαρίζει όταν σκέφτομαι την τέχνη του ηθοποιού δίπλα σε όλη την αλυσίδα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Θυμάμαι κάποτε, μια φίλη με είχε ρωτήσει πριν από καμιά δεκαριά χρόνια, μα πολύ δε δούλεψε, δεν το βαρέθηκες αυτό το επτάγγελμα; Δεν θεωρείς ότι θα μπορούσες να σταματήσεις; Και άκουσα με έκπληξη την ερώτησή της. Και της είπα, αν ήμουν οδοντίατρος, θα μου λέγεις να κλείσω το ιατρείο μου; Καταλαβαίνεις τι γίνεται; Υπάρχει ένα συννεφάκι πάνω από την έννοια του ηθοποιού και του θεάτρου. Είναι κάτι μεταξύ ηθοποιός σημαίνει φως, και γκλαμουράς, και αναγνωρισμότητας, και κάτι περίεργο, που χανόμαστε μέσα στους ρόλους μας, και δεν είναι τύποτα από όλα αυτά.

Οι ρόλοι σας επηρεάζουν την ζωή σας; Επηρεάζουν κατά κάποιον τρόπο την καθημερινότητά σας, να το σκέφτεστε παραπάνω απ' ότι πρέπει... Θα ξεκινήσω απ' το τρίτο. Όσο και να τον σκέφτεσαι τον ρόλο σου, ποτέ δεν είναι παραπάνω απ' ότι πρέπει, είναι πάντα παρακάτω. Άρα; Ο ρόλος με επηρεάζει γιατί σε μια σκηνή που μελετάω έναν ρόλο, όλα τα άλλα πράγματα τα βάζω σε δεύτερη μοίρα. Και αυτό το παθαίνουμε συχνά εμείς οι ηθοποιοί. Δηλαδή λέμε θα έρθω να κάνω αυτό που μου λες, όταν ανέβει η παράσταση. Ή θα ασχοληθώ με αυτό το θέμα το ιατρικό, το οικονομικό, της φροντίδας του σπιτιού όταν κατέβει η παράσταση. Όλα σπρώχνονται γιατί οι ρόλοι είναι αδηφάγοι, γιατί όσο και να τους μελετήσεις, θέλουν κι άλλο. Εμένα μια μεγάλη ανακούφιση αυτά τα χρόνια που δουλεύω, είναι όταν κατεβαίνει μια παράσταση, και μπορώ να αρρωστήσω όσο θέλω. Μπορεί να κλείσει η φωνή μου, να τρέχει η μύτη μου, να στραμπουλίζω το πόδι μου, να βγάλω ένα σπυρί τεράστιο, και να μη με νοιάζει καθόλου. Αν αυτά συμβούν κατά την περίοδο των παραστάσεων, τα θεωρούμε καταστροφικά. Κάπως έτσι.

Άρα πρέπει να είστε και λίγο ψυχολόγος για να προσεγγίσετε έναν ρόλο, να καταλάβετε τι ζητάει και γιατί. Προφανώς, αλλιώς παίζεις στο περίπου, αλλιώς πέφτεις στα κλισέ. Άλλιώς διαβάζεις. Άμα είναι έτσι, δεν χρειάζεται να καλούμε τον κόσμο να ακούσει μια ανάγνωση απλοϊκή. Ο κάθε άνθρωπος δεν είναι ένας μυστηριώδης κόσμος; Καλά, ο καθένας για τον εαυτό του δεν μπορεί να το πει, γιατί του είναι

οικείος. Φίλους ας πούμε, που λέμε τώρα μα πώς φέρθηκε έτσι, δεν το περίμενα απ' αυτόν. Και για κάτι καλό, και για κάτι κακό. Και οι ρόλοι είναι πολύ πιο πολύπλοκοι, γιατί είναι πολύ πιο συμπυκνωμένοι. Άρα, βεβαίως πρέπει να τον ψυχολογήσεις. Με απλοϊκότητα, ναι, αλλά να προσπαθήσεις να τον καταλάβεις. Πώς αλλιώς θα ανοίξεις το στόμα σου και θα του δανείσεις τη φωνή σου, αν δεν ξέρεις κάποια πράγματα; Για να αφεθείς μετά... Εγώ πιστεύω πάρα πολύ στο τελικό αφησμα. Αφού έχει δουλευτεί όλο αυτό το πράγμα, πρέπει να κυλάει σαν νεράκι. Άλλα για να κυλήσει σαν νεράκι, πρέπει να φας πολλά ξενύχτια, πολλή ανασφάλεια, πολλή στεναχώρια μετά από μια κακή πρόβα, πολλούς καβγάδες στην πρόβα. Δημιουργικούς καβγάδες. Επί της ουσίας, δηλαδή. Περνάς δια πυρός και σιδήρου για να φτάσεις κάποια στιγμή, όποτε φτάνει ο καθένας μας και όσες φορές, σε αυτή την ευλογημένη ελευθερία που μπαίνεις και... κάνεις την δουλειά ακόμα. Και του θεατή από κάτω, του φαίνεται ότι είναι ένα απλό θέαμα.

Πώς κρίνετε την επιτυχία μιας παράστασης; Τρέχα γύρευε. Προσωπικά θα σου πω. Εγώ κρίνω αν μια παράσταση έχει επιτυχία ή όχι, αν έρθουν θεατές μετά που δεν τους ξέρω και είναι βουρκωμένα τα μάτια τους. Έτσι καταλαβαίνω ότι κάτι έγινε απόψε. Θα μου πεις, είναι ανάγκη ο άλλος να έρχεται κλαίγοντας; Εκεί η συχάζω εγώ. Αν δω έναν πραγματικά συγκινημένο θεατή που δεν με ξέρει. Γιατί αν έρθει ένα φιλαράκι μου, παλι χαίρομαι άμα με τιμάει και κάνει και τον κόπο να έρθει και στο καμαρίνι μου, αλλά φιλαράκι μου είναι. Θα μου κάνει κι ένα πατ – πατ για να νοιώσω καλά, και καλά θα κάνει. Κι εγώ το κάνω σε συναδέλφους. Άλλα άμα έρθει ένας άγνωστος άνθρωπος, τότε... Καβαλάω το παπί και γυρίζω σπίτι τραγουδώντας και σφυρίζοντας στο δρόμο πανευτυχής, γιατί κάποιος που δεν τον ξέρω και δεν με ξέρει, συγκινήθηκε. Κινήθηκε κάτι μέσα του δηλαδή. Τότε λέω, οκ, ωραία δουλέψαμε σήμερα.

Το εισιτήριο σημαίνει ότι έχει μια ροή η παράσταση, διότι ο ένας το είπε στον άλλο, βέβαια και το εισιτήριο. Αλίμονο. Άλλα όχι μόνο αυτό.

Σήμερα παρατηρείται μια ολοένα και αυξανόμενη τάση δημιουργίας παιδικών θεατρικών εργαστηρίων. Τι εφόδιο μπορεί να προσφέρει η θεατρική εκπαίδευση στον μελλοντικό ενήλικα; Τον βοηθάει τρομερά γιατί τα παιδιά είναι τόσο στριμωγμένα αυτή τη στιγμή. Μακάρι να μην υπήρχε πιτσιρίκι που να μην είναι σε μια τέτοια ομάδα. Και μακάρι οι ομάδες αυτές να έχουν ως εμψυχωτές ανθρώπους που έχουν μπει στον κόπο να μάθουν πέντε πράγματα, και φαντάζομαι οι άνθρωποι θα προσπαθούν να ξέρουν τον τρόπο, γιατί η ζωή για τα μικρά παιδάκια τώρα, και μάλιστα σε οικογένειες που τα βγάζουν πέρα δύσκολα οικονομικά, είναι μόνο εφιαλτική. Δηλαδή όταν ένα παιδί – ας το φανταστούμε – βλέπει τους γονείς του συνοφρυμένους και εκνευρισμένους γιατί δεν τα βγάζουν πέρα με την οικονομική κρίση, ε, δεν περνάει και την καλύτερη παιδική ηλικία. Σε μια πόλη που λείπουν οι χώροι του πράσινου και οι παιδικές χαρές, που είναι μια πόλη τσιτωμένη και δύσκολη – έτσι έχει γίνει η Αθήνα μας, η αγαπημένη – μέσα σ' ένα τέτοιο περιβάλλον τουλάχιστον να μπορεί κάποιες ώρες την εβδομάδα να θυμάται ότι είναι παιδί, παίζοντας με το σώμα

Με τον Νίκο Νίκα, από την «Μια ξεχωριστή μέρα» του Έττορε Σκόλα, που ανέβηκε στο Skow Theatre το 2013, σε σκηνοθεσία Βασίλη Νικολαΐδη

του, με τα χρώματα, με τους συνομηλίκους του... Μακάρι να μην υπήρχε ούτε ένα πιτσιρίκι χωρίς τέτοια ενασχόληση. Σαφώς και θα τον βοηθήσει σαν ενήλικα. Δεν θα του δώσει, στους μικρούς του ώμους, όλα τα φορτία του κόσμου; Φαντάζομαι, το να 'σαι παιδί αυτή την εποχή πρέπει να 'ναι τρομερό. Τρομακτικό. Το παιδί πρέπει να είναι ανέμελο. Να βλέπει γύρω του φωτεινά και ήρεμα πρόσωπα. Σκέψου λίγο τι πρόσωπα θα βλέπει ένα παιδί. Εκτός αν ζει σε μια βίλα με πισίνες κ.λ.π. Και πάλι όμως, αποκομμένο απ' τη ζωή θα είναι. Ούτε η φτώχεια είναι κανονική ζωή. Δεν υπάρχει πιο φρικτή διαστροφή από την φτώχεια και την ανέχεια, για μένα. Σαν παιδί εγώ ήμουν φτωχή, αλλά ήταν μια φτώχεια άλλου τύπου τότε.

Έχετε ασχοληθεί με το γράψιμο, και μάλιστα το 2011 εκδώσατε ένα βιβλίο. Πώς ξεκίνησε αυτή η ενασχόληση; Η ενασχόλησή μου με το γράψιμο ξεκίνησε μέσα από την συνεργασία μου με τον Κυριάκο Κατζουράκη, όταν εκείνος άρχισε, εκτός από την δουλειά του με την ζωγραφική, να δουλεύει και ως σεναριογράφος κειμένων του θεάτρου. Όταν όλα εκείνα που ζωγράφιζε, έπρεπε να πάρουν μορφή για το θέατρο. Και, για εμένα, το γράψιμο συνέχισε με μεγάλη φυσικότητα. Το 2011 έγραψα το βιβλίο Αλλάζοντας τους παλμούς της καρδιάς: Συζητήσεις για το θέατρο με την Ιόλη Ανδρεάδη, από τις εκδόσεις Καλειδοσκόπιο. Βγήκα από την ειδικότητα του ηθοποιού με μεγάλη φυσικότητα, και λόγω ανάγκης. Η βασική ιδέα των έργων χρειαζόταν γράψιμο. Μέχρι στιγμής, έχω γράψει τέσσερα σενάρια, και θέλω να συνεχίσω να γράφω.

Τι κάνετε αυτόν τον καιρό και ποια θα είναι τα επόμενα επαγγελματικά σας βήματα; Μόλις τελείωσα μία ταινία με

τον Κυριάκο Κατζουράκη, με τίτλο Ουσάκ. Είναι ένα καμπαρέ με φόντο την οικονομική κρίση, και θέλω να το ταξιδέψω σε μέρη που δεν είναι προφανή, να το δουν άνθρωποι που δεν έχουν πρόσβαση στο θέατρο. Επιπλέον, στο τέλος της άνοιξης, θα παρουσιάσουμε μία παράσταση στο Θέατρο Τέχνης της οδού Φρυνίχου, επειδή όμως δεν έχει ανακοινωθεί ακόμα, δεν θα ήθελα να αναφερθώ περαιτέρω σ' αυτό.

Μπλανς Ντυ Μπουά στο «Λεωφορείον ο Πόδος» του Τένεσσυ Ουίλιαμς, με Κοβάλσκι τον Αλέξανδρο Μπουρδούμη, από την παράσταση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας που ανέβηκε το 2011 σε σκηνοθεσία Βασίλη Νικολαΐδη

